

نیاز اردوغان به سرمایه خارجی‌ها برای خروج از بحران

مهمترین مساله و دغدغه در دور جدید ریاست جمهوری اردوغان موضوع اقتصاد و تورم افسارگسیخته ترکیه می باشد که مورد توجه کارشناسان و تحلیلگران قرار گرفته است

آران نیوز: بسیاری از تحلیلگران غربی پیش بینی می کردند که پس از پیروزی اردوغان در دور دوم انتخابات ریاست جمهوری، لیر ترکیه به پایین ترین سطح تاریخی خود برسد که با هر دلار برابر با ۲۸ لیر این موضوع محقق شد. با افزایش سرسام آور تورم، رئیس جمهور ترکیه سیاست پولی با نرخ بهره پایین (۸.۵ درصد) را دنبال می کند که با نظریه اکثر اقتصاددانان در تناقض است. از همین روی، دلیل اینکه چرا لیر ترکیه در برابر دلار در نتیجه انتخابات به شدت سقوط می کند دشوار نیست. دلیل ساده است، ایالات متحده و موسسات مالی جهانی تحت کنترل آن به انتخاب رای دهندگان ترک یعنی اردوغان که بیشتر متعلق به طیف محافظه کار (ملی گرا و اسلام گرا) بودند، واکنش انتقادی نشان دادند.

اما پیروزی اردوغان به هیچ وجه از مشکلات مالی و سایر مشکلات اجتماعی-اقتصادی ترکیه که پس از زلزله ویرانگر و دو دوره انتخابات سخت پیچیده تر شده، نمی کاهد. اگر اردوغان نرخ های بهره را کاهش ندهد، چه سیاست را باید اتخاذ کند؟ از سوی دیگر، افزایش نرخ بهره می تواند منجر به فرآیندهای معکوس در زندگی اجتماعی شهروندان عادی شود که در شرایط سختی از رهبر خود حمایت کردند. به عبارت ساده، کسب و کارها با نرخ بهره بالا قیمت کالاها را افزایش می دهند و همچنین فرصت های صادراتی محصولات ترکیه کاهش می یابد، که در نتیجه ترکیه جایگاه خود را در بازارهای رقابتی خارجی از دست می دهد.

رئیس جمهور ترکیه با استفاده از روش های مدیریت اقتدارگرایانه، عملاً بانک مرکزی خود را موظف کرده است که نرخ وام را پایین نگه دارد. چنین حمایت گرایی در مورد کارآفرینان داخلی به اردوغان اجازه داد تا تولید صنعتی را حفظ کند، صادرات را افزایش و در نتیجه درآمدهای ارزی را ارتقاء دهد. با این حال، شرکت های بزرگ که به سمت اروپا و ایالات متحده گرایش دارند و با آنها مرتبط هستند، به دلیل سودهای از دست رفته خود از سیاست اردوغان ناراضی هستند.

در چنین حالتی، احتمال راه اندازی موجی از نافرمانی ها و اعتراض های ضد دولتی «خودجوش» در مقیاس وسیع وجود دارد، در واقع اردوغان دچار سرنوشت یکی از اسلاف خود، عدنان مندرس، خواهد شد. مندرس نیز ابتدا به پیشرفت اقتصادی دست یافت، سپس روی تقویت اقتدار، پوپولیسم و ملی گرایی خود حساب ویژه باز کرد. در نتیجه موجب کشته شدن دانشجویان معترض، کودتای نظامی به رهبری ژنرال جمال گورسل و دستگیری تعدادی از وزرا به اتهام خیانت شد.

البته، زمان تغییر کرده است. پیشینیان اردوغان (به عنوان مثال، سلیمان دمیرل، تورگوت اوزال، نجم الدین اربکان) از نظر کاهش نفوذ ارتش و سرویس های اطلاعاتی در زندگی سیاسی ترکیه نتوانستند موفقیتی به دست آورند اما ظاهراً اردوغان از طریق اصلاحات، پاکسازی پرسنلی و سرکوب گسترده پس از کودتای نافرجام در ژوئیه ۲۰۱۶، در این امر موفق شده است. طبیعتاً ترکیه مدرن برای تثبیت پول ملی و اجرای برنامه پنج ساله ساخت و ساز در منطقه زلزله نیاز به کمک مالی جدی از طرف شرکای خارجی دارد. اگرچه اردوغان در وعده های قبل از انتخابات خود به ساکنان مناطق زلزله زده متعهد شد که ظرف یک سال شرایط را بازگرداند، اما مقیاس ویرانی تحقق خواسته های رئیس جمهور را بسیار دشوار می کند.

چشم ترکیه به سرمایه خارجی ها

ترکیه امروز به چه مقدار پول نیاز دارد؟ به باور برخی از کارشناسان، اردوغان حداقل ۱۰۰ میلیارد دلار برای اصلاحات اقتصادی و ترمیم آن نیاز دارد. اگرچه این رقم کم نیست، اما قابل تحقق است. بنابراین، چه کسی و چه نهادهایی می توانند امروز به اقتصاد ترکیه کمک کنند؟ که احتمالاً در وهله نخست کشورهای ثروتمند اروپایی هستند. با وجود تبلیغات سوء رسانه های غربی، اردوغان بارها به دنبال کمک های پولی از اروپا خواهد بود تا کشور را از بحران خارج کند. نخست اینکه اهمیت ترکیه به عنوان یک شریک تجاری با توجه به جغرافیای آن برای بروکسل بسیار مهم است. دوم، ترکیه در دو دهه گذشته پیشرفت بزرگی در ایجاد زیرساخت های لجستیکی و انرژی بین المللی

ایجاد کرده است که خود اروپا تا حد زیادی به آن وابسته است. ثالثاً، ترکیه از روسیه یک کلان پروژه منحصربفرد دیگر یعنی هاب گاز دریافت می کند که قطعاً برای کشورهای اتحادیه اروپا جالب خواهد بود. چهارم، توافق اتحادیه اروپا با آذربایجان در مورد قرارداد گاز که توسط اورسولا فون در لاین امضا شد که باز هم تنها با ترانزیت از طریق ترکیه امکان پذیر است.

دلیل پنجم در مورد اهمیت اقتصاد ترکیه برای اروپایی ها اینکه، با توجه به ادامه بحران نظامی-سیاسی روسیه و اوکراین، معامله غلات تنها از طریق ترکیه دوام می آورد که اگرچه برای غرب ناخوشایندتر است، اما همچنان غلات اوکراینی را به اروپا می رساند. احتمالاً یافتن دلایل دیگری برای تقویت اهرم و نفوذ ترکیه بر اتحادیه اروپا دشوار نیست. معنی همه موارد فوق این است که بروکسل و سایر پایتخت های مهم اروپایی (مانند برلین، لندن، رم، برن، مادرید، استکهلم) همچنان باید سهم خود را در بسته بحران «۱۰۰ میلیارد دلاری» برای ترکیه داشته باشند.

یکی دیگر از منابع مهم و نسبتاً قابل اعتماد حمایت مالی برای ترکیه می تواند برخی کشورهای متحد و غنی از منابع مالی در سازمان کشورهای ترک (OTS) به ویژه آذربایجان، قزاقستان، ترکمنستان و ازبکستان باشد. باکو به خاطر حمایت مستمر اردوغان در جنگ دوم قره باغ روابط نزدیکی با او دارد. آذربایجان جزو اولین کشورهایی بود که کمک های بشردوستانه در منطقه فاجعه ارائه کرد. باکو پیش از این از یک پروژه ۱۰۰ میلیون دلاری برای ساخت مسکن، موسسات آموزشی، کلینیک ها و سایر زیرساخت های اجتماعی در منطقه زلزله زده ترکیه خبر داده است. اما شاید کشورهای OTS برای کمک مالی و مادی به ترکیه ابتکارات تلفیقی جدیدی ارائه کنند.

همچنین کشورهای مهم در حمایت مالی ترکیه می توانند شرکای خارجی قابل اعتماد آن در خاورمیانه باشند و موضوع احیای روابط ترکیه و سوریه با کمک روسیه و ایران تنها می تواند چنین روندی را از سوی ایران تسریع بخشد. عربستان سعودی، امارات، بحرین، قطر، ایران، چین و روسیه می توانند در این کشور سرمایه گذاری کنند.

روسیه در حال حاضر اقدامات زیادی برای تقویت پایداری اقتصادی ترکیه مدرن انجام داده است؛ دو خط لوله گاز، احتمالاً دو نیروگاه هسته ای با تکمیل در مرسین و شروع در سینوپ، پروژه هاب گاز، عدم مخالفت با خطوط لوله جدید نفت و گاز از آذربایجان به ترکیه، معامله غلات دریای سیاه بخشی از این موارد است. همچنین همکاری فن آوری روسیه با چین احتمالاً در آینده نزدیک بازار ترکیه را به دلیل کالاهای با کیفیت شامل شود. از همین روی، اگر اردوغان به منافع ژئوپلیتیکی و منطقه ای روسیه احترام بگذارد، بدیهی است که مسکو آماده یافتن فرصت ها و اشکال جدید وام های مالی سودآور به ترکیه خواهد بود.